

**การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี***
DEVELOPMENT OF BUDDHIST TEACHING TECHNIQUES AND METHODS
FOR MORAL TEACHING MONKS IN SCHOOLS IN PAK THO DISTRICT,
RATCHABURI PROVINCE

พระจรัญ ธมฺมธีโร, พระวชิรวาทิ (กล้า วีรรัตน),
พระครูปลัดสุรวุฒิ สิริวฑฒโก

Phra Charan Dhammadhiro, Phrawachirawatee (Kla Weeraratano),
Phrakrupalad Suravut Sirivaddhako

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phrapladsmsakdisaeli@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับการปฏิบัติ 2. เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ และ 3. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 222 คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการปฏิบัติของการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติที่มีต่อบทบาทการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน และวุฒิธรรมศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอ

* Received February 22, 2025; Revised April 7, 2025; Accepted April 9, 2025

ปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยส่วนเพศ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยและ 3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชา พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัญหาอุปสรรคของพระสอนศีลธรรม ขาดการนำสู่ภาคปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม มาประกอบกับเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนและขาดการทดสอบทางอารมณ์โดยจัดให้มีการฝึก ปฏิบัติธรรม ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีการอบรมและจัดกิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับการ ทดสอบทางอารมณ์โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน; วิชาพระพุทธศาสนา; พระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน

Abstract

This research article aims to: 1. examine the level of practice in developing teaching techniques and methods for Buddhist studies by monk instructors in schools, 2. compare these practices based on personal factors, and 3. identify problems, obstacles, and offer recommendations for improving the teaching of Buddhist studies in schools located in Pak Tho District, Ratchaburi Province. A mixed-methods approach was employed, combining both quantitative and qualitative research. The quantitative component involved data collection from 222 secondary school students in the Pak Tho District. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing through t-tests, F-tests, and one-way ANOVA.

The results showed that: 1. The overall level of practice in developing teaching techniques and methods for Buddhist studies by monk instructors was rated at a high level, with an average score of 3.65. 2. When comparing the level of practice based on students' personal factors such as age, grade level, and Dhamma education level there were no statistically significant differences in students' opinions. Therefore, the research hypothesis was rejected for these variables. However, gender was found to have a statistically significant difference at the 0.01 level, leading to the acceptance of that hypothesis. and 3. Regarding problems and obstacles, it was found that monk instructors often lacked the integration of moral and ethical proverbs into their teaching content

and rarely conducted emotional assessments through meditation or Dhamma practice. The key recommendation is to organize training and development activities that focus on emotional development and include meditation practice sessions.

Keywords: Development of Teaching Techniques and Methods; Buddhist Studies; Monk Instructors in Schools

บทนำ

สังคมไทยถือว่า วัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และการอบรมบ่มนิสัยทางด้านจริยธรรมโดยมีพระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนมีบทบาทมีอำนาจในการอบรมสั่งสอนแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพราะพระสงฆ์ถือเป็นบุคลากรผู้ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของจิตสำนึกทางจริยธรรม แต่ในปัจจุบันบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการขัดเกลาทางจริยธรรมได้ลดน้อยลงไปบ้าง เพราะวัดไม่ได้เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ในอดีตมากเท่าที่ควรทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และเยาวชนมีน้อยลง เยาวชนในปัจจุบันจึงมีระดับคุณธรรมจริยธรรมค่อนข้างลดต่ำและเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาของสังคมในปัจจุบัน (สำนักงานพระพุทธศาสนาชาติ, 2566)

สภาพของสถานการณ์สังคมไทยในปัจจุบันชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตที่น่าเป็นห่วงจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลและสังคมรวมทั้งโครงสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการต่าง ๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เกิดความเครียดและปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย ปัญหาล่วงละเมิดสิทธิ การกลั่นแกล้งรังแก ความรุนแรง และการทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและอาชีพ เป็นต้น (เจริญ ภักดีวานิช, 2547) การเกิดปัญหาดังกล่าวทำให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ และกระบวนการในการบริหารงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติรากฐานของการพัฒนาประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของประชากรภายในประเทศเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

จากการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรม ปรากฏว่ายังขาดการพัฒนาเทคนิค และวิธีการสอนอย่างทันต่อสภาพการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีปัญหา

ด้านงบประมาณบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาที่มีจำกัด ขณะเดียวกันค่าตอบแทนพระสอนศีลธรรมประจำเดือนต่อรูปน้อยจึงขาดแรงจูงใจ และความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น ทิศทางการพัฒนาบุคลากรทั้งพระสอนศีลธรรม และบุคลากรภายในไม่ชัดเจน อีกทั้งการพัฒนาที่ดำเนินการอยู่ก็ไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดเชิงคุณภาพสำหรับวัดพัฒนาการของบุคลากร ไม่มีระเบียบรองรับการศึกษาต่อของพระสอนศีลธรรมที่ผ่านหลักสูตร ป.สศ. และไม่มีแนวทางหรือเป้าหมายการยกระดับพระสอนศีลธรรมที่ผ่านหลักสูตร ป.สศ. ไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีระบบการสร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ระบบสวัสดิการของบุคลากรส่วนภูมิภาคไม่เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจ หรือความมั่นคงในอาชีพ ระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยไม่มีประสิทธิภาพ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาค้นคว้าให้เห็นถึงการปฏิบัติตนในทางที่ดีและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามของนักเรียนเพราะนอกจากได้รับการศึกษาที่ดีแล้ว ก็ควรจะได้รับปลูกฝังอบรมในเรื่องของการเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคตข้างหน้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติในการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 495 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน จากสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ Yamane (1973)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมจากแบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติในการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

ที่	การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนา	3.69	0.49	มาก
2	ด้านเป็นผู้นำนักเรียนในการฝึกสมาธิ	3.76	0.55	มาก
3	ด้านเป็นผู้สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียน	3.50	0.48	มาก
4	ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิต	3.65	0.50	มาก
ภาพรวม		3.65	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเป็นผู้นำนักเรียนในการฝึกสมาธิ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมา ได้แก่ ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านเป็นผู้สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน	3.789**	-	0.019	✓	-
2. นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน	-	0.349	0.075	-	✓
3. นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน	-	0.816	0.444	-	✓
4. นักเรียนที่มีวุฒิธรรมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน	-	1.928	0.126	-	✓

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียนและวุฒิธรรมศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญที่ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ พระสอนศีลธรรม ขาดการนำสู่ภาคปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบกับเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนและไม่มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับการทดสอบทางอารมณ์โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติธรรม ทั้งยังขาดการส่งเสริมจริยธรรมในการสอนแต่ละครั้งและติดตามประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงทางโรงเรียนไม่มีการจัดอบรมเรื่องปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์และแนวทางการรักที่ถูกต้อง พระสอนศีลธรรมทางโรงเรียนจะจัดให้เข้าสอนแค่สัปดาห์ละ 1 วัน ซึ่งน้อยเกินไปและเด็กนักเรียนส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีสื่อการสอนเกี่ยวกับสู่ภาคปฏิบัติและที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบกับเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนให้มากขึ้น ควรมีการอบรมและจัดกิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับการทดสอบทางอารมณ์โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติธรรมให้บ่อยขึ้น ควรมีการส่งเสริมจริยธรรมในการสอนแต่ละครั้งและติดตามประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมนำไปเป็นแนวการสอนให้เหมาะสมแก่เด็กมากขึ้น ทางโรงเรียนและพระสอนศีลธรรมมีการจัดอบรมเรื่องปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์ และแนวทางการรักที่ถูกต้อง ควรเพิ่มชั่วโมงและวันให้พระสอนศีลธรรมเข้ามามีการสอนมากขึ้นและควรให้พระสอนศีลธรรมเข้ามาสอนวิชาพระพุทธศาสนา ให้เด็กได้เรียนรู้ในหลักธรรมคำสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรม ควรมีการสอนโดยเน้นให้มีความกตัญญูตวกตเวที่ต่อมารดาบิดา มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีการนำผลสรุปการประเมินทางคุณธรรมจริยธรรมและเพื่อนำไปแก้ไขพฤติกรรมของ และทางโรงเรียนได้มีการนำนักเรียนไปฟังธรรมเทศนาและร่วมเวียนเทียนที่วัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงสมควรมีการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นผู้นำนักเรียนในการฝึกสมาธิ เป็นผู้สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่แก่นักเรียน รวมถึงการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิตนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่พระปลัดบรรจบ กิตติญาโณ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านมะขาม

เตี้ยวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตร นักเรียนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับที่พระโกศล มณีรัตน (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำทางการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเหนือตอนล่าง จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำทางการบริหารเชิงพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากบุคคลที่มีสถานะเพศที่แตกต่างกันย่อมได้รับหน้าที่และแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพศที่แตกต่างกันของบุคคล จึงทำให้เกิดความเห็นที่แตกต่างกันได้

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับชั้นเรียน วุฒิธรรมศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับชั้นเรียน วุฒิธรรมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอบางท้อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น อายุที่แตกต่างกันของบุคคลจึงทำให้เกิดความเห็นที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องผลการวิจัยของพระครูวิรุฬห์สุวรรณดิษฐ์ (สมบัติ กนตมโม) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิษฐ์ ตำบลวังกะพ้อ อำเภอมือ จังหวัดอุดรดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้คำปรึกษาทางคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4.45 ไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ พระสอนศีลธรรมมีการนำสู่ภาคปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบกับเนื้อหาวิชาแก่นักเรียน มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับการทดสอบทางอารมณ์ โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมจริยธรรมในการสอนแต่ละครั้ง และติดตามประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และทางโรงเรียนมีการจัดอบรมเรื่องปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์ และแนวทางความรักที่ถูกต้อง พร้อมทั้งบุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่มีคุณภาพตามแผนการศึกษามีจำนวนน้อยและยังขาดความเข้าใจในบทบาทความสำคัญในหน้าที่ ควรมีสื่อการสอนเกี่ยวกับสู่ภาคปฏิบัติและที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบกับเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนให้มากขึ้น ควรมีการอบรมและจัดกิจกรรมการพัฒนาเกี่ยวกับการทดสอบทางอารมณ์โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติธรรมให้บ่อยขึ้น ควรมีการส่งเสริมจริยธรรมในการสอนแต่ละครั้ง และติดตามประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพระใบฎีกาบุญญ จารุณโณ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอละมั่ง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านเป็นผู้แนะนำนักเรียนฝึกสมาธิ และด้านเป็นผู้สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีองค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

1. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนา การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย พระสอนศีลธรรมเน้นให้ความสำคัญต่อกฎเกณฑ์ต่อมารดาบิดา พระสอนศีลธรรม มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนในระหว่างการสอน พระสอนศีลธรรมเตรียมการวางแผนการสอนล่วงหน้าก่อนการสอน พระสอนศีลธรรมมีวิธีการดำเนินการเราจะมีหลักสูตรพระพุทธศาสนาซึ่งอยู่ในวิชากลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมก็จะสอนตามหลักสูตรตามตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษา ตามช่วงชั้นเรียน และมีพระอาจารย์เข้ามาสอนธรรมในโรงเรียน

2. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านเป็นผู้นำนักเรียนในการฝึกสมาธิ ด้านเป็น ผู้นำนักเรียนในการฝึกสมาธิ ประกอบด้วย พระสอนศีลธรรม มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียน มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม พระสอนศีลธรรม มีการอบรมสั่งสอนให้นักเรียน มีความประพฤติดี มีคุณธรรมจริยธรรม พระสอนศีลธรรม มีการให้นักเรียนนั่งสมาธิ ก่อนเรียนอย่างน้อย 5 นาที พระสอนศีลธรรม มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียน สวดมนต์และ กล่าวคำปฏิญาณตนก่อนเข้าเรียนเป็นประจำ

3. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านเป็นผู้สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียน ด้านเป็นผู้สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียน ประกอบด้วย พระสอน ศีลธรรม มีการนำผลสรุปการประเมินทางคุณธรรมจริยธรรมและเพื่อนำไปแก้ไขพฤติกรรม ของนักเรียน พระสอนศีลธรรม มีการจัดทำแบบประเมินโดยทำการฝึกหัดหรือ แบบทบทวนบทเรียนให้เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียนตอบเป็นระยะ ดำเนินการ วัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ พระสอนศีลธรรม ดำเนินการวัดผลและประเมินผลให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ พระสอน ศีลธรรม มีการประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียนเพื่อเป็นการทดสอบความรู้และความเข้าใจ ในบทเรียนของแต่ละวิชาของนักเรียน โรงเรียนมีการทบทวนวิชาธรรมศึกษาทุกปี โดยมีพระสอนศีลธรรมและครูที่โรงเรียน ช่วยในการทบทวนการเรียนการสอน ในช่วงก่อน สอบธรรมศึกษา

4. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบบูรณาการ เข้าสู่วิถีชีวิต การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบบูรณาการ เข้าสู่วิถีชีวิตประกอบด้วย โรงเรียนได้มีการนำนักเรียนไปฟังธรรมเทศนา และร่วมเวียนเทียนที่วัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โรงเรียนได้จัดกิจกรรมในวันกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ โรงเรียนได้จัดให้มีการนำนักเรียนไปตักบาตรที่วัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พระสอนศีลธรรมในวิชาพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เด็ก ๆ สามารถนำไปใช้ได้ ทั้งด้าน ความกตัญญู ความอดทน มีความรับผิดชอบ ความมีวินัยพระสอนศีลธรรมมีการบูรณาการ สอนและแนะนำหลักธรรมให้เด็กได้นำไปปฏิบัติจริง ตามสมควรแก่เด็กจะสามารถนำหลักธรรมอะไรไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยผู้วิจัย ได้ทำเป็นภาพองค์ความรู้ ดังนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พระสอนศีลธรรมควรจัดตั้งตำแหน่งพระสอนศีลธรรมประจำโรงเรียนอย่างเป็นทางการพร้อมงบประมาณและสวัสดิการที่เหมาะสม
2. พระสอนศีลธรรมควรส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาแบบบูรณาการโดยเน้นกิจกรรมจริยธรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พระสอนศีลธรรมควรจัดแบบแผนการสอนให้เหมาะสมแก่วัยของเด็กนักเรียนและควรมีสื่อการสอนเกี่ยวกับสุภาษิตและที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมมาประกอบกับเนื้อหาวิชาแก่นักเรียนให้มากขึ้น
2. พระสอนศีลธรรมควรส่งเสริมหลักคุณธรรมจริยธรรม สอดแทรกในเนื้อหาการสอนในแต่ละครั้งให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เด็กจดจำและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
3. พระสอนศีลธรรมควรส่งเสริมให้มีการมอบรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถและกล้าแสดงออกในเรื่องของหลักคุณธรรมจริยธรรม
4. พระสอนศีลธรรมพร้อมทางโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมให้บ่อยครั้งกว่าที่ผ่านมาและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนระดับจังหวัดราชบุรี
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนทุกระดับจังหวัดราชบุรี
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทักษะของพระสอนศีลธรรมเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในจังหวัดราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เจริญ รักติวานิช. (2547). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

- พระโกศล มณีนटना. (2561). การพัฒนาภาวะผู้นำทางการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเหนือตอนล่าง (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิรุฬห์สุวรรณดิตถ์ (สมบัติ กนตธมโม). (2560). บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ ตำบลวังกะพือ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาบุญญ จารุณโณ. (2562). ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอละแม จังหวัดชุมพร (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดบรรจบ กิตติญาโณ. (2558). ประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาธรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาชาติ. (2566). *อำนาจหน้าที่*. สืบค้น 7 มีนาคม 2567, จาก <http://www.onab.go.th>
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.